

IN ILLO TEMPORE

Jana Mišeková

Autor	Vydavateľ	Licencia	Vydanie	Autor obálky
Jana Mišeková	Greenie knižnica	CC-BY-NC-ND	Prvé (2021)	Magdaléna Biščová

O knihe

Keď sa Martin Heidegger pýtal načo sú básnici, našiel odpoveď, že básnik je ten, ktorý zakúša v nezdarnom nechránenosti a privádza tak smrteľníkov na stopu bohov, ktorí odišli. Básnik odomyká túto „noc sveta“ tak, že odomyká seba, nahliada aj temno bez nádeje, aby znova zachytil dejúci sa zmysel a odpoveď v tápaní po ňom. Aby pochopil čas tmy ako súčasť svetla a naopak. A načo je nám básnik v tento núdzny čas? „Čas noci sveta je núdzny, pretože je stále núdznejší. Doba už je tak núdzna, že nie je schopná vidieť chýbanie boha ako chýbanie.“

Ambivalencia

korene ducha
miesto v umení
svet akoby
akoby stvorený
volá po čítaní
zážitku chvíle

píše minúty
i keď nie sú milé
často núdzne a sivé
divé ambivalencie
o vzniku skladby slov
z chaosu keď stal sa tok
rytmus veršov
znaky dôb
keď v našich dňoch
začal chýbať boh

Kiež žiadnym slovom nespôsobím nijaké
zlo !

Stopy času

Dá sa povedať čo bude zajtra?
Je isté čo bolo včera?
Za rohom ktorým čaká
mláka z blata?
Čo dialo sa pred hodinou?

Tak silný je ten tlak mať
život a svet pod kontrolou
Tak silná túžba mať čas
ovládať kam až má zájsť
pohyb
nechať sa ťahať
tlakmi v plynúcich dňoch
ako stopy
kreslené pravidlom

Keď voľnou rukou ťahám
čas nemá pravítko

beriem do úvahy všetko
oslobodená chvíľou
a či strnulo niečo
medzi slovom a činom
Nadalej sa v tom hýbem
len nateraz napíšem:

Nech každý skutok na zemi
každý ako posledný
je blažený nádychom
v stopách mojich písiem
V nich nemeriam
nebudem
nenamerala som
len pozorujem,
že všetko vo mne i nie
je rovnako dôležité
i ničotné tak isto
ako všetko iné
a že čas nie je otázka,
ktorú by sme mohli my zodpovedať.

Pokora

Povedzte mi niečo,
čo môžem mať navždy a nestratiť
Povedzte mi,
že mi patrí každý nádych
aj keby to bolo ďaleko od pravdy
už viem,
že iba odpútanosť nám dáva silu milovať
a milovať nie je vlastniť

Tak v nezaujatosťi
prekračujem beznádeje a zúfalstvá
svetskej lásky
áno bývam spútaná
ale len momentami
Tak povedzte mi niečo
čo môžem mať navždy a nestratiť

Napísala som bolesti,

že ju neviem milovať,
tak ako mňa nemilujú tí,
čo nechcú počúvať
keď mi je do plaču
a tvrdia, že chápú lásku
Zarazia do mňa klin strachu
a keď nevedia ho vytiahnuť
tak odchádzajú

Vzťahujem sa k nim
no zostávam omámená sebou
bdiem tak ako sním
a volám vás k sebe
akoby ste nikdy neodišli:
Pokora nikdy nepovstane zo slov,
poučiek, ani kníh
iba z dní
a citíť iných
Kiež by tak tie vlákna,
ktorými nás spája
mohli zhorieť ako tabak
a ja len odfúknem ten dym

Ako inak vysvetlím
čo nejde vysvetliť?
Veď sa bojím,
keď sa bojíte
Veď padám,
keď sa viníte
a že sama
už nie som sebou
Keď ľudská forma pomaly vymizne,
už je len medzipriestor
ako čakareň
na bolestivé tápanie
výčitiek za zlyhanie

A keď myseľ chvíľou stíchne
a ja tu chvíľu stihnem
vďaka vám som cestou,
ktorú nechá bolesť
keď zmizne

Ďakujem,
že cítime to isté

Ako letí dej

V záhradách včerajška
v šere ešte drieme
či s dňom dnes pripláva
záhada.
Denne zo strachu vstávam
či naučia ma počúvať dážd'
Dnes
v pološere oblakov
som, akoby som vedela
a než sa znova spamätám
obloha sa stmieva
a sovy hlásia spánok perám
slovám – slzám – stenám
a tie malé čiastočky dňa
poletujúc v mojich očiach
vykypujú do sna

Sila chvíle

Mám strach
keď nenávisť vyhráva
Nenávidia iba slabí
tí, ktorí boja sa báť
neveriac, že snád'
mier dokážu nájsť
domov v slobodách pokoja
zahnať hnev v hmlách
ak svoju myseľ odzbroja
a srdce nepoložia len do boja
za chcenia iných
čo v slabej chvíli
zabudli, že nie sme tak odlišní,
že nie sme iba vinní a nevinní
ale aj medzi tým
často hmlistý
do očí sype sa nám hnev čistý
ako my soľ do rán blízokým
Často v slabej chvíli
keď máme byť my tí silní

Trpké pričastie

Pasívne prijímam silokrivky diania
splývam s riadkami
s číslami hodín
Keby sa sama seba zdám ja
ako medzerami času chodím
zabudla by som čo sa mi prisnilo
a to bolí
V sne nás čas nemá
keď duša učí sa lietať
nepodliehajúc telám
nič viac nikdy nechcela
Pričasto o tom spieva
rečou súbežného sveta
Pričasto hľadiac na svet
akoby bola slepá

Skoro

Čiary na ceste miznú do tmy
noc zvädza boj o posledný dotyk
výrazov plynúcich medzi hory
Niet slov tých
čo uzatvorila tento pocit
do formy času
Niet veršov takých
čo pamäťou vyhasnú
Skôr ako každý z nich
uväzním do sveta hlasu
Je niečo ako my
Je čas a ty
keď svet ešte spí
trvalá adresa chvíľ
Skoro sa nám podarí
znova na ňu doraziť

Ked'

Budík odrátava rána
chvíle pre radosti i straty
čas súženia tela, zmeny, čas na hriechy
Nalaďujem šum
šumenie sveta
Keď park hladké povetrie spieva
hmla zastiera úbytok hviezd
nezbieha z cesty
a priťahuje ďalšie svety
tmavé neobozretné
hravo rozpínavé
opojné ako letný deň
Keď zatrasú nami otrasy
už znova nič
len otázky a odkazy
nutná viera v smrť
zvláštna záľuba pre frázy
Hmla je prázdno
keď plynúce nemožno zachytiť do plna
napiť sa dňa do dna
žiť do úplna
keď stále ešte netušíme
ako blízko je nám sloboda

Len

Pondelok
Utorok
Streda
Štvrtok
Niekoľko štvrtkov
Niekoľko cigaretových papierikov
Niekoľko kníh
Niekoľko spisov
Rátame sa na dni
Myseľ na týždne
Pamäť na roky
a plyníeme
Ľahko

Ťažko

Nikdy nie nijak
vždy nejako
Nikdy nie nič
vždy niečo

Míňame

Deň ako minúta minutý
Ako rýchlo pominul lútosťný
kiedž by chvíľu dal ešte radosti
nelipnú, plynú naše životy
a my?
Chceme si vybrať čo cítiť

V chvíli,
ty čo čerpáš silu z môjho smútku
v zapadajúcich hviezdach vidíš deň
v ľahkých viečkach cítiš sen
prepadám ďalej tomu, že si tien'
mrak čo visí nad
hlavami čo túži stať
potope ich trápenia sa smiať
Pomiň!
Pomiň ako deň!
Odíď keď pociťujem!

Nádej na dej

Cez oblaky presvitli nové otázky
Nové lúče očakávania
Nové predstavy o diani
V listoch vetra
V zašumení sveta
Nový nádych nech zaspieva
Čo bude?
V nových krokoch húpe sa
Smerom k nebesám
Veď ak
otvorí dvere jeden úsmev
jedna veta
prečo cezeň denne nehľadieť na priepasť
čo fiktívne delí
muža od ženy
od dospelého dieťa
od človeka zvieru
Čo nás a nie len mňa
oddeľuje od cítenia?
Láska nie je slovo
Láska je veta sveta
Láska je svet pre nás

Posvetská

Pričasto prázdno tým časom
naplniť obsah do formy
Pátos rituálov
nateraz stratili zmysel ich úkony
a v nich
topí sa podstata dejov
Ako zovšednie dychov deň
čo kedysi svätli našu zem

ako súčasť bežného
rutinného
pohybu – tanca
sprchy – očisty
spevu – hrania
odovzdania
dychu

Ako pľúca naplniť bez nádychu?
Prázdno v rukách nás dvoch
je sveta dej
a v ňom hlasno
nevieme čo nebude
ale jasno v tom, čo ubudne

ak naše dlane
príliš sebou spútané
zabudnú hľadiet' na deň

Vek času

Z ticha rána zotrel žiaľ
tajomný okraj
Hnev napísal ďalšiu báj
ťahajúc do obáv
družku svetla
Len dažďa opar
a odznova
je hmla

Ničivá prítomnosť ako dar
plávajúc hore znak
vo vlnách
bez obáv
bez vízie pokoja
bez citu domova
Hnev zbroj svoju má
No čo ak
utopí sa vo víre dychu
v páse zakrytom stuhou
ukryje dýku
a na chvíľku
v polohu ťažkých oblakov
ukryje pýchu
Potom vzlietne
presiaknutý tieňmi
Čo ak zstanú navždy na tom istom
mieste
lebo svetla deň a čas nepohli sa
Je hmla
odznova

Tempo nálad

Každá poloha života
v nálade svojej sa motá
a zaujme nás
tak,
akoby sama svetom bola

V kolobehoch týchto polosvetov,
deň s nocou sa objíma
v dni idú za svetlom

v noci tma ich schytí zas

Aký život dýchava
v týchto našich dejinách?
Pevne zviazaných každou mierou
čo určuje dej našich smerov
Kam budeme sa upínať?

Nálada v našich dolinách
skoro svetlo polotieňov
držiac naše ľavé rameno
diktuje rytmus v tichých hodinách
našepkáva hrdým nám
ako byť či nebyť sám
kedy byť či nebyť hrdina

Postupnosť

Ostrím si hrany nelútosti
do stratena
aby nebolo vidno,
že nejaké mám

Lútosť nie je súcit
no ja sem tam
prepadám myšlienkam,
že každý potrebuje
byť načas tyran
načas obeťou
mať moc i bez moci
stať sám pred sebou

Tak ostrím si rany obeťou
a hádam,
že moc je sila byť
ale pokora sila prežiť
a prijať,
že i v tých chvíľach
kedy bývam necitlivá
cítim strach
tlak - rovnaký príval,
ktorý ma rozkýva
a odokrýva
čo duša v hĺbke skryla
no zároveň učí ma
otočiť sa
nestáť
padať
hľadiet' k tak prostým veciam,
v ktorých vidím svet sa skrývať
a ako sa dáva
raz chrptom
raz čelom
raz ruku podáva
no v jeho dlaniach
sa odrážam ja

Ked' spí Blanchot

Noc patrí svetu
ja patríim spánku
no nevzdávam sa dňa

Keď však spánok zavolá
na to čaro sna
ako činnosť ktorá
sľubuje mi úsvit
a čírosť
tak hľadám dôvod sa zobudiť

Spánok dáva inak byť
núka nachvíľu sa vzdialiť
cez trhlínu vašich tváří
zabudnúť ich výrazy
minúty čo stáli
v nekonečnom dni
Až do prebudenia
nekonečná
rozptýlená
sprítomňujem noc
aj keď plačem zo sna
aj keď v ňom nahá som
a chodím bosá
nebojím sa zostať
Noc má
sen
toho bdelého posla
ktorý berie ducha hmote dňa
ktorý prinavracia ku hviezdám
moje snívajúce nahé srdce

Tok vety

Začarované listy sa hýbu,
vzdych máva im konármi.
Ako fauni keď chytia lýru,
oprieť sa do vetra,
nech lútosť odídu
do víru, niekam
nech strachy odletia.
Prosím len o chvíľu
diania čo zmysel má,
ako slová spred činu
čo bodli posvätné väzby,
keď hľadali príčinu
zmätenia zo sveta.
Len prázdno na teraz,
tak ľahučko ľahké
jemné ako súvetia,
čo spievali o láske
bratom, matkám, sestram.
Kiež tak viem,
sklamanie zo seba
ďalej niesť na perách
a nič nepovedať.
Neochorieť len tak
bez pochopenia.
Ako ľahko zabudnúť žiť život,
ako ťažko keď je srdcu clivo
a pľúca vo vzlykoch
dýchajú tak plytko.
Keď oťažú zátýlok
a my pokorne skláňame sa v ticho.
V tej tme tichosti prázdna nás nevyruší

nikto.
V zlatom prachu posvätných chvíľok
týchto
tečie nami živo

Časí sa

Znova vidím tváre ľudí
cítim život
húfy holubov v parku
poletujú perá
hľadajúce hniezda
oranžové hradby s rozlukou k slnku
nápev dovidenia
v tom prísľube je nádej

Znova vítam tváre ľudí
chýbal mi ich údiv
údiv, ktorý v nás cit budí
tiché gestá,
ktoré pravda plodí
z úsmevu

Trnava – mozaika sveta
znova som tvoje dieťa
život znova tebou lieta
nech jeho pohyb už neminie ťa!

Nepamäť

Presiahol ma stret s búrkou
nulový stupeň sna
čelom krupobitiu
ktoré bije moju tvár
Takú silu má
až poľaviť sa zdá
ako možnosť jediná
pre zore tohto dňa

Keď vietor zafúka
strom listy rozohrá
nie je nič tak ťažké ako my
pod náporom svojho sna
nie je nič tak ľahké ako my
keď lákame sa odovzdať
a nepamätať až pokým
chvíľa svoj tón dohrá

Keď sa stane

Keď začne život bolieť
strácame vieru
či hory vyrastú z hmly
či zvon ďalší deň odzvoní
či vo svete sú takí ako my
v trápení

Keď spálime si ruku
strácame nádej
či nás život pohne ďalej
či spev vtákov ešte zaznie
či dýcha pre pokoj náš priateľ
či boh neuväznil bolesť v čase
kedy prišla na svet

Keď neprichádza úľava
hľadáme boha
lebo slová stiahnutého srdca
sú slová strachu

Keď sa stane
čosi v pohľade
čo nenávratne sklame
naše duše boľavé
hľadáme postavu zo svetla,
ktorá podáva nám ruku do tmy
a miluje nás
chápe naše zloby
slabosti i stony
v očiach boha sme vraj všetci dobrí

Precítiť časosvet

Slová odomkli
čo svet schoval
keď sme hľadajúc útechu
milovali predstavu
keď sme príliš slabí pre pravdu
zabudli,
že rozum je len ostrov
v nekonečnom mori
Keď sme zabudli
na gesto odovzdania
činy štedrosti
a humor:
úsmev ako dielo,
ktoré zažne svetlo

Zabudli sme let vtákov
priestor medzi oblakmi
a hlboké diery zeme
Medzi nimi
tam niekde v strede
sme
a vyberáme si putá
zabúdame sa odpútať
a vábiť ducha
aby pristúpil ku nám
Zabudli sme,
že slová sú tu aby odomkli
čo svet nám schoval

Sny samé

Zadymila som strechu
plynúcimi snami
V nich píšem po kriede tabulami
básne, v ktorých
ľudskosť zostáva s nami,
a že vidím viac lásky,
že cítim slová
a nestrácam ich
sú slobodné ako nádyh

Zvuky z parku patria neznámym
poznám ich diaľky

Stratili sa davy
čo kričia nenávisť
Cítiť viac úľavy
a blízkosť plynie našimi srdcami
Tak taví ľad
a stráca tváre čo smútia
Lietajú vtáci
a voda je všade čistá
život ako kryštál
žiadne stromy nevyŕtali
dožívajú svoje dni s nami
a medzi ich listami
tak blízko svet zdá sa mi
hlboký a krásny
plný v údive pokojných chvíľ,
ktoré ustáli
stratenú núdzu

Tak je to s nami
Tak je to so snami

Vlna trvá

Plynie plač
z plných očí
ale
nezjavuje sa
uväznený
medzi srdcom a hrdlom
lebo nie je dosť radosti na slová
keďže nejaký môj pocit sa znova
zamotal
v cudzích stopách
a nekričí
je tichý

Tak bezmenná
nateraz sa norím v medzerách
tie tancujú medzi tieňmi
tápam ako v spomienkach
nepatria mi svety
a predsa bolí
ich v sebe nájsť
nemajú mená
a predsa
plynú mojou myslou
ako more v svojich riekach
kiež tak
zdvihne vzduch perá
na našich strechách
a ramená ovinú
zem celého sveta
keď vlní sa hrudou plač
cítiť je myslieť naopak

Pokým

Ešte sme
asi nestrávilí dosť času sami
Nevieme
nájsť hady neviditeľné,

pre ktoré stále viac svet tvoria dohady
než pravdy
Ešte sme
nestrávilí dosť času vedou,
aby mohla duša vykročiť naším smerom

Pokým na pokyn strachu
bude sa srdce naďalej báť
zdanlivo strnieme
no skutočne strhne nás vír času
v ňom utopí sa ozvena vnútorného hlasu
a duša naša bude nadarmo bažiť po
krídlach,
ktoré tak zdarne pristihla nám vystrašená
chvíľa

Pokým sa ďalej budeme báť dvíhať
tvár k prázdnu hľadajúcemu výraz
upadneme do doby,
ktorá zrkadlí nás

Občas

Strnulí hrôzou
zatvárame oči
pred vlastnou zbabelosťou
Áno
sme aj zbabelí
Občas
občas sme prikrátki
občas príliš zasnení

Ako básniť v núdzny ten čas
víno piť
aby mohli sme chlieb povedať
Občas naraz
už na začiatku
byť odpoveďou na modlitbu svetu
nedusiť sa v hriechu
neodolať úprimnému smiechu

V ťažobe týchto dní
čo rukami tečú
ešte jeden list
ešte jednu vetu
aby sme vdýchli vieru
kde nádej ju skryla nemú
lebo slovo je súhlas
popis
polemika
zajatie

Naraz

Začo žiť
v žilách týchto chvíľ
v čase,
ktorí bude biť a bil
na srdce aby ho prebudil
keď zasypané kamením
zabudlo cestu

Naráz sveta prajem tvojmu svetu
aby prosba o mier
prestúpila každú
i nevypovedanú vetu

Naraz
stráť dôležitosť
i seba
Naraz
neprestajnosť síl
čo ti povedia,
že je treba
za činy sa zodpovedať
smrti sa nebáť
a využiť jej rád
vysoký násyp debát
opevnenia tela
Sme deti kameňa
nie kmeňa
spadavé pády
zákony deja

Pýcha napovie

Hanbím sa písať o smútku
z toho, že niečo nemám,
že nie je podľa mojich predstáv
lebo tak úpenlivo utekám
verím, že unikám telám
čo mi nohy stačia,
čo nestačí mne
a tá krkavčia láska
ku všetkému
čo vo vývine
nevie ihneď byť tým, čím je
tak napodobňuje
závidí a šíri hnev
no ja vidím len
ako ublíži mne
ak vôbec viem
celistvosť cez svetlo a tieň
jemnosť a krehkosť tých zmien,
do ktorých vedú premeny mien
udupať do hliny
Roztočiť sa im na bruchu
a potom pustiť ich,
hodiť čo najďalej od pýchy
Princezná pýcha čo s nimi?

V plynutí

Obraz
s niekoľkými vrstvami chvíle
chce dosiahnuť večnosť
zatiaľ čo ona uteká
zradená odhalením

Ešte jej svet mohol
toľko toho povedať
a teraz
v slovách zastavená
mýli sa

vo svojom zlyhaní
míňa sa
s cudzími chvíľami
aby sa našla taká, aká má byť

V ráme chvíľa
zo zachytených diani
vytrhnutá zo všedných čakani
čo zrýchliť čas jej pomáhali
Už nezostarne vo večnosti
navždy bude
sama už niečo vraví

Stred

Báseň povedz niečo viac,
o tom, ako nás stráca čas,
čo dokázal by vziať
nekonečno z večna.
Ako ovláda nás?
Ja presvedčená
dokráčať ku hviezdám,
ku snom bez tela,
bez reklám,
čo súc len klam.
Im práši sa z úst
sťahujúc ramená v krč:
čo všetko môžeme mať a nemáme.
Čím všetkým budeme lepší oklame,
bez čoho života sú márne,
ponúkajú nám žiť len v predstave.

Nepravé, neľavé
nepoznajú svoj stred,
pravý zoznam viet,
čo prežíva nás,
čo silný má hlas,
čo prekoná čas!?

Kým je byť

Kým sa minú slová
chcela by som zdolať
svoju úzkosť z času
Kým živé vety nevyhasnú
pocítiť silu ich hlasu
v tichu
neniesť sveta váhu

Kým sa minú slová
chcela by som dodať,
že nebyť neznamená spásu
len nezabudnúť života dráhu
nemať kľúče
nemať mapu
ako vyhybať sa strachu

Kým sa minie čas,
ktorý míňa nás
zväčšia sa medzery listov
len stromov nech pribúda
pokým duše splynú nám

vo večných púštnych dunách,
pokým byť
znamená dúfať

Reč

Až hrdlo vlčie stíši mesta čas
v hodinách presype, čo deje sa v nás
do zrnka piesku zachytí sa čas
čo potom hodná reč nás bude stáť?

Čas, večnosť, dejnosť a snád
mýtus, čo drámu dokáže zahrať
Báseň už nepatrí do našich záhrad
keď vlci vyjú,
poézia na hrad!

In illo tempore

Vek času
Len Sny samé
Tempo nálad
Ambivalencia
Nepamäť
V náraze
Keď Míňame
Stred
Postupnosť
a Trpké príčastie

Občas
Keď sa stane
z Toku vety
Skoro Posvetská reč
Precítíme časosvet
a Ako letí dej

Pokým
Pokora
a Sila chvíle
Pýcha
V dychu týchto viet
Časí sa a Stopám času napovie
Kým je byť
Keď Blanchot spí
a Nádej na dej
Trvá v plynutí

Keď sa ešte časopočet nemeral ručičkami
hodín, bol podstatou pozornosti voči
plynutiu sveta. Človek prežíval čas vo
svojom vnútri a tak dával pozornosť a teda
intenzitu rôznym aspektom samého seba.
Čas nebol vonkajší a človek choval úctu
k plynutiu. Preto sa hovorí, že ľudia stáli
k prichádzajúcemu času čelom. Dnes sa
človek stavia čelom k času, ktorý od neho
odchádza, trpí pohľadom na
každodennosť. Ak to chce zmeniť, musí
 prestať plytvať okamihmi a netlačiť sa
prostredníctvom nich dopredu,
nezrýchľovať, nemíňať, nenaháňať.
Zastaviť každodennú scénu i drámu,
pozorovať myšlienky. A ak si nebude
vedieť poradiť, na okamih sa stiahne
a nechá svoju myseľ blúdiť tichom, bude
hľadieť na myšlienky ako na mraky, uvoľní
sa a vzdá kontroly mysle. Len vtedy sa
času postaví znova čelom, on sa znova
stane jeho priateľom a v tichom plynutí
piesňou ho znova naplní súzvuk.

V dychu týchto viet

každá báseň začína tichom
a tichom končí
no vnútri
nech zahrní
ako blesky
v lete

Keď oslepí i rozjasní
zasiahne i uľaví
srdce
rozbúcha i uvoľní
a ak šťastím vie zasmiať sa
je ako dym v dažďových kvapkách

Každá báseň je srdce na dlani
môže byť múdre a smie nás i udrieť
do trhlín ktoré
nechceme uzrieť
No ak už vopred zľakli sme spoveď
slov ako lúče
nech dažde púštnie
nie sú len pusté
dajme im uzrieť

Každá báseň začína tichom
a tichom končí
Ak dáme jej len trochu z našich očí
natoľko čo búrkou hora onemená
hmla jej odletí tam,
kam príde ďalšia
čo konca ešte nemá